

KOMISJA EUROPEJSKA

Skargi – naruszenia prawa Unii

Przed wypełnieniem niniejszego formularza prosimy przeczytać *Jak złożyć skargę do Komisji Europejskiej*:

https://ec.europa.eu/assets/sg/report-a-breach/complaints_en/

Wszystkie pola oznaczone * są obowiązkowe. Podane informacje powinny być zwięzłe. W razie potrzeby można użyć oddzielnej kartki.

1 Dane identyfikacyjne i dane kontaktowe

	Skarżący*	Przedstawiciel prawny (jeśli dotyczy):
Tytuł* Pan/Pani	Pani	
Imię*	Danuta	
Nazwisko*	Przywara	
Organizacja:	Helsińska Fundacja Praw Człowieka	
Adres*	ul. Zgoda 11	
Miejscowość*	Warszawa	
Kod pocztowy*	00-018 Warszawa	
Kraj*	Polska	
Telefon	+48225564440	
Adres e-mail	danuta.przywara@hfhr.pl	
Języki*	polski	
Osoba, do której mamy przysyłać korespondencję*:	☒	☐

2 Jak doszło do naruszenia prawa UE?*

	Urząd lub organ, którego dotyczy skarga:
Nazwa*	Ministerstwo Sprawiedliwości
Adres	Al. Ujazdowskie 11
Miejscowość	Warszawa
Kod pocztowy	00-950
Kraj UE*	Polska
Telefon	+48225212888
Telefon komórkowy	
Adres e-mail	kontakt@ms.gov.pl

2.1 Jakie środki krajowe, Państwa zdaniem, naruszają prawo UE i dlaczego?*

Polskie władze nie implementowały w poprawny sposób Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/48/UE z dnia 22 października 2013 roku w sprawie prawa dostępu do adwokata w postępowaniu karnym i postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania oraz w sprawie prawa do poinformowania osoby trzeciej o pozbawieniu wolności i prawa do porozumiewania się z osobami trzecimi i organami konsularnymi w czasie pozbawienia wolności (dalej: Dyrektywa). Zwrócić uwagę należy przede wszystkim na wskazane powyżej trzy elementy, tj. brak dostępu do adwokata bez zbędnej zwłoki po pozbawieniu wolności i przed pierwszym przesłuchaniem, brak bezwzględnej poufności kontaktu adwokata z klientem, jak również brak kontroli sądowej i środka naprawczego w przypadku niezapewnienia prawa dostępu do adwokata.

- I. Brak dostępu do adwokata bez zbędnej zwłoki po pozbawieniu wolności i przed pierwszym przesłuchaniem

- 1) Art. 245 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego (dalej: k.p.k., Kodeks): „Zatrzymanemu na jego żądanie należy niezwłocznie umożliwić nawiązanie w dostępnej formie kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym, a także bezpośrednio z nimi rozmowę; w wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych szczególnymi okolicznościami, zatrzymujący może zastrzec, że będzie przy niej obecny.”
- 2) Art. 175 § 1 k.p.k.: „Oskarżony ma prawo składać wyjaśnienia; może jednak bez podania powodów odmówić odpowiedzi na poszczególne pytania lub odmówić składania wyjaśnień. O prawie tym należy go pouczyć.”
- 3) Art. 300 § 1 k.p.k.: „Przed pierwszym przesłuchaniem należy pouczyć podejrzanego o jego uprawnieniach: do składania wyjaśnień, do odmowy składania wyjaśnień lub odmowy odpowiedzi na pytania, do informacji o treści zarzutów i ich zmianach, do składania wniosków o dokonanie czynności śledztwa lub dochodzenia, do korzystania z pomocy obrońcy, w tym do wystąpienia o obrońcę z urzędu w wypadku określonym w art. 78 oraz o treści art. 338b, do końcowego zaznajomienia z materiałami postępowania przygotowawczego, jak również o uprawnieniach określonych w art. 23a § 1, art. 72 § 1, art. 156 § 5 i 5a, art. 301, art. 335, art. 338a i art. 387 oraz o obowiązkach i konsekwencjach wskazanych w art. 74, art. 75, art. 133 § 2, art. 138 i art. 139. Pouczenie należy wręczyć podejrzanemu na piśmie; podejrzanemu otrzymanie pouczenia potwierdza podpisem.”
- 4) Art. 308 § 2 k.p.k.: „W wypadkach niecierpiących zwłoki, w szczególności wtedy, gdy mogłoby to spowodować zatarcie śladów lub dowodów przestępstwa, można w toku czynności wymienionych w § 1 przesłuchać osobę podejrzaną o popełnienie przestępstwa w charakterze podejrzanego przed wydaniem postanowienia o przedstawieniu zarzutów, jeżeli zachodzą warunki do sporządzenia takiego postanowienia. Przesłuchanie rozpoczyna się od informacji o treści zarzutu.”

II. Brak bezwzględnej poufności kontaktu adwokata z klientem

- 1) Art. 73 k.p.k.: „§ 1 Oskarżony tymczasowo aresztowany może porozumiewać się ze swym obrońcą podczas nieobecności innych osób oraz korespondencyjnie. § 2 W postępowaniu przygotowawczym prokurator, udzielając zezwolenia na porozumiewanie się, może zastrzec w szczególnie uzasadnionych wypadkach, jeżeli wymaga tego dobro postępowania przygotowawczego, że będzie przy tym obecny sam lub osoba przez niego upoważniona. § 3 Jeżeli wymaga tego dobro postępowania przygotowawczego, prokurator, w szczególnie uzasadnionych wypadkach, może również zastrzec kontrolę korespondencji podejrzanego z obrońcą. § 4 Zastrzeżenia, o których mowa w § 2 i 3, nie mogą być utrzymywane ani dokonane po upływie 14 dni od dnia tymczasowego aresztowania podejrzanego.”
- 2) Art. 245 § 1 k.p.k.: „Zatrzymanemu na jego żądanie należy niezwłocznie umożliwić nawiązanie w dostępnej formie kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym, a także bezpośrednio z nimi rozmowę; w wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych szczególnymi okolicznościami, zatrzymujący może zastrzec, że będzie przy niej obecny.”
- 3) Art. 217b § 1a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks karny wykonawczy (dalej: k.k.w.): „Korespondencję tymczasowo aresztowanego z obrońcą lub pełnomocnikiem będącym adwokatem albo radcą prawnym przesyła się bezpośrednio do adresata, chyba że organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, w szczególnie uzasadnionych wypadkach, zarządzi inaczej.”
- 4) Art. 217c k.k.w.: „§ 1 Tymczasowo aresztowany: 1) może korzystać z aparatu telefonicznego, z zastrzeżeniem § 2 i 3, na zasadach określonych w regulaminie organizacyjno-porządkowym wykonywania tymczasowego aresztowania, za zgodą organu, do którego dyspozycji pozostaje; 2) nie może korzystać z innych środków łączności przewodowej i bezprzewodowej. § 2 Organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, wydaje zarządzenie o zgodzie na korzystanie z aparatu telefonicznego, chyba że zachodzi uzasadniona obawa, że zostanie ona wykorzystana: 1) w celu bezprawnego utrudniania postępowania karnego; 2) do popełnienia przestępstwa, w szczególności podżegania do przestępstwa. § 3 W wypadku gdy tymczasowo aresztowany pozostaje do dyspozycji kilku organów, wymagana jest zgoda każdego z nich, chyba że organy te zarządzają inaczej. § 4 Na zarządzenie o odmowie wyrażenia zgody na korzystanie z aparatu telefonicznego tymczasowo aresztowanemu przysługuje zażalenie do

sądu, do którego dyspozycji pozostaje. Zażalenie na zarządzenie prokuratora rozpoznaje prokurator nadrzędny.”

III. Brak kontroli sądowej oraz brak środka naprawczego w przypadku braku dostępu do adwokata

- 1) Art. 246 § 1 k.p.k.: „Zatrzymanemu przysługuje zażalenie do sądu. W zażaleniu zatrzymany może się domagać zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jego zatrzymania.”
- 2) Art. 302 k.p.k.: „§ 1 Osobom niebędącym stronami przysługuje zażalenie na postanowienia i zarządzenia naruszające ich prawa. § 2 Stronom oraz osobom niebędącym stronami służy zażalenie na czynności inne niż postanowienia i zarządzenia naruszające ich prawa. § 3. Zażalenie na postanowienia i zarządzenia oraz na inne czynności prokuratora w postępowaniu przygotowawczym, o których mowa odpowiednio w § 1 i 2, rozpoznaje prokurator bezpośrednio przełożony.”
- 3) Art. 438 pkt 2 k.p.k.: „Orzeczenie ulega uchyleniu lub zmianie w razie stwierdzenia: (...) pkt 2 obraży przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia”.

Chociaż przytoczone powyżej przepisy częściowo realizują standard określony przez dyrektywę, to praktyka organów postępowania nie może być uznana za zgodną z duchem i literą dyrektywy. Wątpliwości organów postępowania i ich praktyka są wynikiem nieprecyzyjności ustawodawcy, ogólnikowości przyjętych rozwiązań, jak również niezapewnienie adekwatnych aktów wykonawczych.

Wskazane przepisy nie zapewniają w praktyce zatrzymanym, podejrzanym i oskarżonym dostępu do adwokata bez zbędnej zwłoki po pozbawieniu wolności i przed pierwszym przesłuchaniem. Chociaż formalnie każdy zatrzymany ma prawo skontaktować się z adwokatem lub radcą prawnym, to w rzeczywistości kontakt ten jest utrudniony, szczególnie gdy osoba zatrzymana nie posiada danych telefonicznych konkretnego adwokata. Wynika to przede wszystkim z:

- niezapewnienia przepisów prawa zobowiązujących funkcjonariuszy Policji do udostępniania list adwokatów na komisariatach i systemu zabezpieczającego dostępność adwokatów z wyboru dla osób zatrzymanych i podejrzanych;
- nieprecyzyjnego sformułowania, kiedy należy zapewnić kontakt z adwokatem osobie zatrzymanej i podejrzanemu,
- braku gwarancji, że pierwsze przesłuchanie nie może zostać przeprowadzone, jeżeli kontakt z adwokatem nie zostanie zapewniony.

Z przytoczonych powyżej regulacji wynika również, że polski ustawodawca dopuszcza możliwość ograniczenia poufności kontaktu adwokata z klientem. Stopień braku efektywnej implementacji Dyrektywy dodatkowo pogłębia okoliczność, że polskie prawo nie przewiduje skutecznych środków kontroli sądowej w zakresie prawa podejrzanych/oskarżonych dostępu do adwokata.

2.2 Które przepisy UE zostały naruszone?

Art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (dalej: KPP) oraz art. 48 ust. 2 KPP

w związku z:

art. 3 ust. 2 lit. a i c Dyrektywy

Przepis ten przewiduje prawo podejrzanych lub oskarżonych do dostępu do adwokata bez zbędnej zwłoki przed pierwszym przesłuchaniem przez policję lub inny organ ścigania lub organ sądowy, a także niezwłocznie po pozbawieniu wolności.

Art. 4 Dyrektywy

Przepis ten przewiduje zasadę poufności porozumiewania się adwokata z podejrzanym lub oskarżonym.

Art. 8 ust. 2 Dyrektywy

Przepis ten przewiduje, że na czasowe odstępstwa na mocy art. 3 ust 5 lub 6 Dyrektywy można zezwolić jedynie w trybie należycie uzasadnionej decyzji podjętej w trybie indywidualnym przez organ sądowy lub przez inny właściwy organ, jednak pod warunkiem, że decyzja ta będzie podlegać kontroli sądowej.

Art. 12 ust. 1 Dyrektywy

Przepis ten przewiduje zapewnienie podejrzanym lub oskarżonym skutecznego środka naprawczego w przypadku naruszenia ich praw przewidzianych w Dyrektywie o dostępie do adwokata.

2.3 Proszę opisać problem, podając fakty i przyczyny dotyczące składanej skargi* (maks. 7000 znaków):

Zarzuty stanowiące podstawę skargi dotyczącej niewłaściwej implementacji Dyrektywy można podzielić na trzy główne części.

1. Brak zagwarantowania dostępu do adwokata na wczesnym etapie postępowania

a) Brak dostępu do adwokata bez zbędnej zwłoki po pozbawieniu wolności.

Zgodnie z art. 245 § 1 k.p.k. osobie zatrzymanej należy umożliwić nawiązanie kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym, a także bezpośrednio z nim rozmowę. Polskie przepisy nie precyzują jednak, w jakiej formie ma dojść do tego kontaktu. Ponadto nie przewidują rozwiązań legislacyjnych, które można by zastosować w sytuacji, w której osoba zatrzymana chce skontaktować się z adwokatem, lecz nie posiada do niego żadnych danych kontaktowych lub nie ma jeszcze ustanowionego adwokata w sprawie.

Wątpliwości praktyczne wynikają również z faktu, że Kodeks nie określa, w jakich granicach czasowych ma być zapewniony dostęp do adwokata. Ww. ustawa posługuje się jedynie pojęciem „niezwłoczności”, które w odniesieniu do analizowanego problemu wydaje się być terminem zbyt ogólnikowym i nieostrym. Nieostrości tego terminu nie łagodzi dotychczasowe orzecznictwo (m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 października 2011 r., III KK 64/11) ani literatura naukowa. Taki stan rzeczy stoi również w sprzeczności z wyrokiem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 13 września 2016 r. w sprawie Ibrahim i inni p. Zjednoczonemu Królestwu, skargi nr 50541/08, 50571/08, 50573/08 i 40351/09, § 255.

Aktualny stan prawny nie realizuje więc wymogów wynikających z art. 3 ust. 2 lit. c Dyrektywy.

b) Brak dostępu do adwokata przed pierwszym przesłuchaniem

Nie ulega wątpliwości, że pierwsze przesłuchanie może się odbyć zaraz po zatrzymaniu. Jednakże, zgodnie z polskim systemem prawnym, może dojść do sytuacji, w której przed pierwszym przesłuchaniem osoba nie zostanie zatrzymana i stawi się na przesłuchanie z tzw. wolnej stopy bądź zarzuty zostaną jej postawione w trakcie składania zeznań w charakterze świadka.

Co prawda, zgodnie z art. 300 § 1 k.p.k., podejrzany przed pierwszym przesłuchaniem jest poucany o możliwości skorzystania z pomocy obrońcy, jednakże przesłuchanie takie nie jest wstrzymywane do czasu pojawienia się obrońcy. Również w sytuacji zmiany statusu ze świadka na podejrzanego Kodeks nie nakłada obowiązku przerwania czynności i umożliwienia podejrzanemu kontaktu z adwokatem przed pierwszym przesłuchaniem w charakterze podejrzanego. Stoi to w sprzeczności z motywem 21 oraz z art. 3 ust. 2 lit. a. Dyrektywy.

Dostęp do adwokata jest ograniczany ponadto w ramach czynności przeprowadzanych w trybie art. 308 § 2 k.p.k. Zgodnie z tym przepisem w wypadkach niecierpiących zwłoki, w szczególności wtedy, gdy mogłoby to spowodować zatarcie śladów lub dowodów przestępstwa, można w toku śledztwa lub dochodzenia w niezbędnym zakresie, przesłuchać osobę podejrzaną o popełnienie przestępstwa w charakterze podejrzanego przed wydaniem postanowienia o przedstawieniu zarzutów, jeżeli zachodzą warunki do sporządzenia takiego postanowienia. Przesłuchanie takiej osoby rozpoczyna się od informacji o treści zarzutu, który następnie jest zapisywany w protokole przesłuchania. Kodeks nie przewiduje kontaktu ani dostępu do adwokata osobie podejrzananej, która jest przesłuchiwana w trybie art. 308 § 2 k.p.k., tak jak przewidziane to zostało w stosunku do osób podejrzanych.

2. Brak bezwzględnej poufności kontaktu adwokata z klientem

Przepisy prawa krajowego przewidują możliwość zastrzeżenia obecności przedstawicieli organów ścigania podczas spotkania z adwokatem w oparciu o nieprecyzyjne przesłanki, jak również możliwość

kontroli korespondencji. Zgodnie z art. 245 § 1 k.p.k. organy ścigania mogą być obecne, w szczególnie uzasadnionych wypadkach, podczas kontaktu osoby zatrzymanej z adwokatem lub radcą prawnym.

Ponadto na podstawie art. 73 § 4 k.p.k. prokurator może zastrzec, że przez 14 dni od dnia tymczasowego aresztowania, po spełnieniu przesłanek, o których mowa w § 2 i § 3 ww. artykułu, będzie dokonywał kontroli korespondencji podejrzanego z obrońcą, a także, że podczas ich porozumiewania się będzie on obecny lub osoba przez niego upoważniona.

Jednocześnie należy wspomnieć o art. 217b § 1a k.k.w., który poza art. 73 § 3 k.p.k., umożliwia kontrolę korespondencji tymczasowo aresztowanego z obrońcą. Pozwala on na dokonywanie kontroli korespondencji nawet po upływie terminu określonego w art. 73 § 4 k.p.k. przez organ, do którego dyspozycji pozostaje tymczasowo aresztowany. Na zarządzenie prokuratora w trybie art. 217b §1a k.k.w. nie przysługuje zażalenie do sądu. Ponadto art. 217c § 1-3 k.k.w., odnoszący się do kontaktów telefonicznych tymczasowo aresztowanego, w żaden sposób nie reguluje kwestii dotyczącej niezapewnienia kontroli rozmowy telefonicznej z obrońcą. Dodać jeszcze pokrótce należy, że obrońca, aby móc kontaktować się telefonicznie z tymczasowo aresztowanym, musi uzyskać na to zgodę od organu, do którego dyspozycji on pozostaje. Zgodnie z art. 217c § 4 k.k.w., na zarządzenie prokuratora o odmowie korzystania z aparatu telefonicznego w trakcie postępowania przygotowawczego tymczasowo aresztowanemu przysługuje zażalenie do prokuratury nadrzędnej. Jeżeli wydano takie zarządzenie już po wniesieniu aktu oskarżenia, zażalenie takie rozpatruje sąd, do którego dyspozycji pozostaje tymczasowo aresztowany.

Powyżej wskazane regulacje stanowią zaprzeczenie standardów wynikających z motywu 33 oraz z art. 4 Dyrektywy.

3. Brak kontroli sądowej oraz środka naprawczego w przypadku niezapewnienia prawa dostępu do adwokata

Prawo krajowe przewiduje możliwość złożenia zażalenia na zatrzymanie na podstawie art. 246 § 1 k.p.k. W ramach tego postępowania badane są jednak jedynie kwestie legalności, zasadności oraz prawidłowości zatrzymania. W ramach tej kontroli sądy nie oceniają, czy zatrzymanemu umożliwiono kontakt z adwokatem. Na ograniczenie dostępu do adwokata służy jedynie, zgodnie z art. 302 k.p.k., zażalenie do prokuratora bezpośrednio przełożonego. Istniejące rozwiązania nie mogą zostać uznane za spełniający wymagania określone w art. 8 ust. 2 Dyrektywy.

W polskich przepisach brak również środka naprawczego, o którym mowa w art. 12 ust. 1 Dyrektywy. Jako przepis taki nie może być traktowany art. 438 pkt 2 k.p.k. Skoro zgodnie z art. 168a k.p.k. dowodu nie można uznać za niedopuszczalny wyłącznie na tej podstawie, że został uzyskany z naruszeniem przepisów postępowania, to zgodnie z praktyką krajową naruszenie przepisów dotyczących dostępu do adwokata, nie będzie stanowiło samodzielnej podstawy zarzutu apelacyjnego. W takim wypadku dla skuteczności zarzutu apelacyjnego należałoby bowiem wykazać, jaki wpływ to naruszenie miało na treść orzeczenia (wyroku). W związku z powyższym prawo krajowe nie realizuje standardu wynikającego z dyrektywy, która przewiduje konieczność istnienia efektywnego środka naprawczego bez konieczności wykazania związku pomiędzy brakiem zapewnienia dostępu do adwokata a treścią rozstrzygnięcia lub też ogólnie rozumianą rzetelnością postępowania.

2.4 Czy kraj, którego dotyczy skarga, otrzymuje (lub może otrzymywać w przyszłości) dofinansowanie z funduszy unijnych w związku z przedmiotem Państwa skargi?

Tak – proszę wyjaśnić poniżej Nie Nie wiem

2.5 Czy Państwa skarga dotyczy naruszenia postanowień Karty praw podstawowych Unii Europejskiej?

Komisja może badać takie sprawy tylko wtedy, jeśli naruszenie jest spowodowane wdrażaniem przepisów UE na szczeblu krajowym.

Tak – proszę wyjaśnić poniżej Nie Nie wiem.

Prawa osób podejrzanych/oskarżonych do obrony wynikają bezpośrednio z Dyrektywy, naruszone zostało również prawo do obrony i prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem.

W przypadku Dyrektywy poprzez brak jej implementacji zostały naruszone następujące artykuły: art. 3 ust 2 lit a i c, art. 4, art. 8 ust. 2 i art. 12 ust. 1.

W przypadku KPP zostały naruszone następujące artykuły: art. 4, art. 6, art. 7 art. 47, art. 48 ust. 2.

3 Dotychczasowe czynności podjęte w celu rozwiązania problemu*

Czy już podejmowali Państwo jakiegokolwiek czynności w celu rozwiązania tego problemu w kraju UE, którego dotyczy sprawa?*

JEŚLI TAK, to czy były to: Czynności administracyjne Prawne?

3.1 Proszę opisać: (a) organ/urząd/sąd, które były w nie zaangażowane i rodzaj decyzji, jaką podjęto; (b) wszelkie inne czynności, o których Państwu wiadomo.

Nie dotyczy.

3.2 Czy Państwa skarga została rozstrzygnięta przez organ/urząd/sąd, czy nadal jest rozpatrywana? Jeśli nadal jest rozpatrywania, kiedy można się spodziewać wydania decyzji?*

Nie dotyczy.

JEŚLI NIE, proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź poniżej

- Postępowanie w innej sprawie dotyczącej tej samej kwestii toczy się przed sądem krajowym lub sądem UE.
- Nie istnieją środki odwoławcze, które pozwoliłyby rozwiązać problem.
- Istnieją środki odwoławcze, które pozwoliłyby rozwiązać problem, lecz są zbyt kosztowne.
- Termin podjęcia działań upłynął.
- Nie mam zdolności prawnej (nie jestem zgodnie z prawem upoważniony do wniesienia sprawy do sądu) – proszę wyjaśnić dlaczego:

Nie dotyczy.

- Nie mam dostępu do pomocy prawnej ani prawnika.
- Nie wiem, jakie środki odwoławcze można zastosować w przypadku tego problemu.
- Inne – należy określić

Helsińska Fundacja Praw Człowieka jest organizacją pozarządową, która monitoruje proces implementacji Dyrektywy. Wielokrotnie składała opinie legislacyjne w związku z nowelizacjami Kodeksu postępowania karnego i podnosiła kwestie dotyczące Dyrektywy.

Jednak z odpowiedzi Ministerstwa Sprawiedliwości z 13 lutego 2017 r. oraz z 28 stycznia 2020 r. wynika jednoznacznie, że Ministerstwo Sprawiedliwości nie widzi potrzeby dalszych działań w celu implementacji Dyrektywy do polskiego systemu prawnego.

Odpowiedź Ministerstwa Sprawiedliwości z 13 lutego 2017 r. na pismo HFPC dotycząca implementacji Dyrektywy, dostęp: <http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2018/05/HFPC-dyrektywa-ue-odpowiedz-MS.pdf>

Odpowiedź Ministerstwa Sprawiedliwości z 28 stycznia 2020 r. na pismo HFPC dotycząca implementacji Dyrektywy, dostęp: <https://www.hfhr.pl/hfpc-pyta-o-wdrozenie-dyrektywy-o-dostepie-do-adwokata-ministerstwo-sprawiedliwosci-polskie-prawo-jest-zgodne-z-przepisami-dyrektywy/>

Powyższe stanowisko wynika z przekonania ustawodawcy krajowego, że aktualny stan prawny jest zgodny z wymogami Dyrektywy, czego wyrazem jest fakt, że do tytułu ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego dodano przypis, zgodnie z którym ustawa w zakresie swojej regulacji realizuje postanowienia Dyrektywy.

4 Jeżeli kontaktowali się już Państwo z innymi instytucjami lub organami UE, które zajmują się tego rodzaju problemami, proszę podać numer referencyjny Państwa sprawy / korespondencji.

- Petycja do Parlamentu Europejskiego – nr ref.::.....
- Komisja Europejska – nr ref.::.....
- Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich – nr ref.::.....
- Inne – nazwa instytucji lub organu, z którymi się Państwo kontaktowali, oraz odniesienie do Państwa skargi (np. SOLVIT, FIN-Net, Europejskie Centra Konsumenckie)

Nie dotyczy

5 Proszę przedstawić listę dokumentów lub dowodów potwierdzających, które – w razie potrzeby – mogą Państwo przesłać Komisji.

 Na tym etapie proszę nie załączać żadnych dokumentów.

1. Badania HFPC:

- a) A.Klepczynski, P.Kładoczy, K.Wiśniewska, *O (nie)dostępnym dostępie do adwokata*, Warszawa 2017, dostęp: http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2018/01/HFHR_JUSTICIA2017_National-Report_PL.pdf
- b) B.Grabowska-Moroz, *Wzmocnienie praw procesowych w postępowaniu karnym – skuteczne wdrożenie prawa do obrońcy i pomocy prawnej na podstawie Programu Sztokholmskiego*, Warszawa 2018, dostęp: <http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2018/03/HFPC-Wzmocnienie-praw-procesowych-w-postepowaniu-karnym-29-03.pdf>
- c) B.Grabowska-Moroz, *Inside Police Custody – prawa procesowe na posterunkach policji. Raport krajowy HFPC*, Warszawa 2018, dostęp: http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2019/01/Inside-Police-Custody-Poland_en.pdf

2. Pisma Rzecznika Praw Obywatelskich i odpowiedzi:

- a) Wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich z 25 stycznia 2017 r. do Ministra Sprawiedliwości, dostęp: <https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Wyst%C4%85pienie%20Stanis%C5%82awa%20Trociuka%20do%20Ministra%20Sprawiedliwi%C5%9Bci%20w%20sprawie%20prawa%20zatrzymanego%20do%20pomocy%20prawnej.pdf>
- b) Odpowiedź Ministerstwa Sprawiedliwości z 17 lutego 2017 r. na wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich, dostęp: <https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/pismo%20MS%2017022017.pdf>
- c) Odpowiedź Ministerstwa Sprawiedliwości z 17 lutego 2017 r. na wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich, dostęp: <https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/odpowiedz%20MS%2014042017.pdf>
- d) Wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich do Pełnomocnika Komendanta Głównego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka z 25 stycznia 2017 r., dostęp: <https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Wyst%C4%85pienie%20Stanis%C5%82awa%20Trociuka%20do%20Komendanta%20G%C5%82%C3%B3wnego%20Policji%20w%20sprawie%20prawa%20zatrzymanego%20do%20pomocy%20prawnej.pdf>
- e) Odpowiedź Pełnomocnika Komendanta Głównego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka z 22 lutego 2017 r. na wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich, dostęp: <https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/pismo%20KGP%2022022017.pdf>
- f) Wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich z 18 kwietnia 2017 r. do Ministra Sprawiedliwości, dostęp: <https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Wystapienie%20generalne%20-%20obrona%20od%20poczatku%20zatrzymania.pdf>

- g) Wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich z 5 czerwca 2017 r. do Ministra Sprawiedliwości, dostęp: <https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Wyst%C4%85pienie%20do%20Ministra%20Sprawiedliwo%C5%9Bci%20w%20sprawie%20prawa%20osoby%20zatrzymanej%20do%20pomocy%20prawnej.pdf>
- h) Wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich z 8 stycznia 2018 r. do Prezesa Rady Ministrów, dostęp: <https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Wyst%C4%85pienie%20do%20Prezesa%20Rady%20Ministr%C3%B3w%20w%20sprawie%20zapewnienia%20osobie%20zatrzymanej%20kontaktu%20z%20obro%C5%84c%C4%85%20od%20samego%20pocz%C4%85tku%20zatrzymania%208.01.2018.pdf>
- i) Wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich z 29 marca 2018 r. do Ministra Sprawiedliwości, dostęp: <https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Wyst%C4%85pienie%20RPO%20do%20Ministra%20Sprawiedliwo%C5%9Bci%20ws.%20prawa%20do%20obrony%20os%C3%B3b%20z%20niepe%C5%82nosprawno%C5%9Bciami.pdf>
- j) Wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich z 4 lipca 2018 r. do Prezesa Rady Ministrów, dostęp: <https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Wyst%C4%85pienie%20RPO%20do%20Prezesa%20Rady%20Ministr%C3%B3w%20ws.%20wprowadzenia%20dyrektywy%20gwarantuj%C4%85cej%20m.in.%20prawo%20zatrzymanego%20do%20adwokata.pdf>
- k) Wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich z 27 września 2018 r. do Ministra Sprawiedliwości, dostęp: <https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Wyst%C4%85pienie%20do%20Ministra%20Sprawiedliwo%C5%9Bci%20ws.%20zapewnienia%20dost%C4%99pu%20do%20obro%C5%84cy%20ju%C5%BC%20od%20chwili%20zatrzymania%20.pdf>
- l) Odpowiedź Ministerstwa Sprawiedliwości z 18 października 2018 r., DL IV 053-2/17, na wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich, BPRM.181.4.6.2018.TI, dostęp: <https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Odpowied%C5%BA%20MS%2018.10.2018.pdf>

3. Inne dokumenty krajowe:

- a) Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Uwagi o stwierdzonych nieprawidłowościach i lukach w prawie, Warszawa 2017, dostęp: http://www.sn.pl/osadzienajwyzszym/Uwagi_PPSN_luki_w_prawie/luki-w-prawie-2017.pdf
- b) Protokół siódmego posiedzenia Senackiego Zespołu Monitorowania Praworządności z 27 lutego 2017 r., dostęp: https://www.senat.gov.pl/gfx/senat/userfiles/public/k9/senat/zespoły/monitorowanie_praworzadnosci/007.pdf
- c) Lista postulatów Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, Naczelnej Rady Adwokackiej i Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie, dostęp: https://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2019/10/Lista-postulat%C3%B3w_EDP.pdf
- d) Stanowisko Okręgowej Rady Adwokackiej w Krakowie w przedmiocie dostępu do adwokata dla osób zatrzymanych w pierwszych 48 godzinach od zatrzymania z 10 kwietnia 2014 r., dostęp: http://www.adwokatura.pl/admin/wgrane_pliki/file-standowisko-10-04-2015-11386.pdf
- e) Opinia Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego w sprawie implementacji w prawie polskim dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/48/UE z dnia 22 października 2013 roku w sprawie prawa dostępu do adwokata w postępowaniu karnym i w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania oraz w sprawie prawa do poinformowania osoby trzeciej o pozbawieniu wolności i prawa do porozumiewania się z osobami trzecimi i organami konsularnymi w czasie pozbawienia wolności, dostęp: <https://www.gov.pl/attachment/ba665e2a-9ea6-4c45-98d0-cbddfa034bbe>

4. Dokumenty organizacji międzynarodowych:

- a) Raport Europejskiego Komitetu ds. Zapobiegania Torturom (CPT) z wizytacji w 2017 r., CPT/Inf (2018)39, dostęp: <http://hudoc.cpt.coe.int/eng?i=p-pol-20170511-en-1>
- b) Odpowiedź Ministerstwa Sprawiedliwości na Raport CPT z wizytacji w 2017 r., dostęp: <https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Odpowied%C5%BA%20Ministerstwa%20Sprawiedliwo%C5%9Bci%20na%20raport%20CPT%20%28j%C4%99z.%20polski%29.pdf>
- c) Raport Komitetu ONZ przeciwko Torturom (CAT) z 2019 r., CAT/C/POL/CO/7, dostęp: <http://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2fPPRiCAqhKb7yhsr0yVMLY8Itqp7eIpaWy9%2fzgK85rCNbhNbl9H5MRxZAXmuNhsK4JqsXXRXi0lJSmNO2LTxqrAW4v8kVPp6X0aQ98sIsGb0Rh%2bGPf2PnHH%2fbX>
- d) Raport Podkomitetu ds. Prewencji Tortur ONZ (SPT) z 2020 r., CAT/OP/POL/ROSP/1, dostęp: <http://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2fPPRiCAqhKb7yhsgTHcJAn7chEDei%2bnKNx3uFkhELVE%2bDCoZnflCLrDigABiXi8d75i4%2b1P9EIP3%2bv4e9fvSVpXHZY%2bPCWK0H5JC41r5umtpPPYjaxy%2fzDxaQp>
- e) Raport Komitetu Praw Człowieka ONZ z 2016 r., CCPR/C/POL/CO/7, dostęp: <http://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2fPPRiCAqhKb7yhsqEnKe%2bgR3Hi9diNTN1CrMSzSrhezGOiSGtJKSvy8EGXyYBfE5lx500qrhNSRf5J%2b60Y51x3TIN4JeQpWZ%2fKV0NvWwVotRjK20CL1cs7xzpK>
- f) *Rights in practice: access to a lawyer and procedural rights in criminal and European arrest warrant proceedings*. European Union Agency for Fundamental Rights, Wrzesień 2019, dostęp: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2019-rights-in-practice-access-to-a-lawyer-and-procedural-rights-in-criminal-and-european-arrest-warrant-proceedings.pdf
- g) *Right to a lawyer and to legal aid in criminal proceedings in five european jurisdictions: comparative report*, Bulgarian Helsinki Committee, Hungarian Helsinki Committee, Human Rights Monitoring Institute, Helsinki Foundation for Human Rights, The Peace Institute, Sofia 2018, dostęp: <https://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2018/05/RIGHT-TO-A-LAWYER-final.pdf?fbclid=IwAR2kAMNPT7Iju-gJXPWPJxclcw4SdTuKl5XulOjVJTVYKUXVrMwGp6W7RmA>
- h) *Future priorities for EU criminal justice*, JUSTICIA, 2019, dostęp: <https://www.fairtrials.org/sites/default/files/Fair-Trials-JUSTICIA-EU-priorities.pdf>

6 Dane osobowe*

Czy upoważniają Państwo Komisję do ujawniania Państwa tożsamości w kontaktach z organami, przeciwko którym skierowana jest skarga?

TAK Nie

 Ujawnienie Państwa tożsamości może w niektórych przypadkach ułatwić nam rozpatrzenie Państwa skargi.

Helsińska Fundacja Praw Człowieka
PREZES ZARZĄDU

Danuta Przywara